

REMISS KLIMATDEKLARATION FÖR BYGGNADER (DS 2020:4)

Tyréns är ett av Sveriges ledande konsultföretag inom samhällsbyggnad. I samspel med kunder och partners skapar vi hållbara lösningar inom stadsutveckling och infrastruktur. Vi har 3 000 medarbetare och verksamhet i Sverige, Danmark, England, Estland och Litauen. Tyréns är stiftelseägt och vår ägandeform gör det möjligt för oss att satsa målmedvetet på forskning och utveckling inom samhällsbyggnadsområdet.

Övergripande

Tyréns är generellt positiva till att klimatdeklarationer för byggnader ska göras och att det blir lag för alla. För att effekten ska bli den tänkta och omställningstakten tillräckligt hög för att nå de nationella klimatmålen anser vi dock att det behövs vissa justeringar i promemorian.

Viktiga principer för lagstiftningen

1. Klimatpåverkan från byggsektorn behöver reduceras kraftfullt och skyndsamt för att utvecklingen ska vara linjerad med Parisavtalet. Föreslagen lagstiftning måste av denna anledning införas med kortast möjliga tidshorisont och med störst möjliga faktiska effekt i form av minskat klimatavtryck.
2. Kraven i den nya lagstiftningen behöver både omfatta sektorns största utsläppskällor samt adressera och driva den process som möjliggör en omställning - cirkulär ekonomi.
3. Kraven bör utformas efter principerna resultat, tydlighet och uppföljningsbarhet. För att säkerställa rättvisa spelregler och konkurrensneutralitet är uppföljning och kontroll av deklARATIONERNAS kvalitet om omfattning av yttersta vikt.

Krav på klimatdeklaration vid uppförande av byggnader

Klimatdeklaration blir ett krav för att få slutbesked

Kravet på att genomföra och upprätta en klimatdeklaration bör kompletteras med ett krav på upprättande av en klimatkalkyl i ett tidigare skede för att tydligare styra mot att byggherren genomför reduktionsåtgärder under projekterings- och byggskedet. Vi bedömer risken stor att den önskade effekten som beskrivs uteblir så som förslaget är utformat. Kravet riskerar istället att bli en administrativ pålaga utan någon påverkan på byggnadens utformning, då det hanteras efter det att byggnaden står klar eller när alla förutsättningar är låsta och väsentliga val är gjorda. Även om klimatdeklarationen inledningsvis avser att öka medvetenheten och kunskapen om klimatpåverkan inom byggandet genom att identifiera, kvantifiera och räkna på klimatpåverkan, bör det uppmuntras att i ett tidigt skede arbeta med klimatdeklarationen som ett styrmedel för minskad klimatpåverkan. Om man arbetar med klimatkalkylen som det är tänkt, dvs i tidig projektering, bör ett sådant krav inte bli administrativt betungande.

En förebild kan vara Trafikverkets planeringsprocess för successiv klimatkalkylering, där man går från tidiga kalkyler version 1, 2, 3 m.fl. för att slutligen landa i en färdig klimatdeklaration som är klar när byggnaden är klar. Och då har man också den färdiga digitala loggboken, den digitala relationsritningen och BIM-modellen över byggnaden klar som inkluderar miljö- och klimatdata.

Klimatdeklarationen skapar förutsättningar för att ställa krav på byggnaders klimatpåverkan

Det bör redan nu fastställas att minimikrav och skärpningar kommer införas samt när i tiden. Det gäller även kring hur omfattningen av byggnader som omfattas av lagen bedöms förändras samt ingående delar i deklarationen. Parallellt bör vidare studier och utredningar göras för att fastställa rätt typ av nivåer och detaljer i kraven samt när de ska träda i kraft, förändras och skärpas.

Omställningen av branschen är omfattande och tiden är förhållandevis knapp, därför får inte utredningar och studier fördröja införandet av åtgärder. Alla aktörer i branschen efterfrågar förutsägbara regelverk. När det gäller att minska utsläppen av växthusgaser för att minimera klimatförändringarna är det svårt att ha all fakta och helhetsbild över vilka åtgärder som leder till rätt effekt eftersom konsekvenserna är svårkvantifierade och kunskapen många gånger inte är tillräcklig. Utredningar och studier kommer att behövas för att fatta rätt beslut om nivåer och detaljkrav. Men förändringstakten behöver hållas hög samtidigt som förutsättningarna för aktörerna i branschen att förbereda sig inför förändringar i regelverken bör maximeras.

Klimatdeklarationens innehåll och omfattning

Genomförande av klimatdeklaration bör inledas i ett tidigt skede

Synpunkten avser jämförelsen med hur en ekonomisk kalkyl inleds tidigt och förfinas genom processen och att klimatkalkylen föreslås hanteras lika och överläts till en entreprenör som färdigställer och uppdaterar den under byggprocessen till färdig byggnad. Vi håller med om att synsättet och hanteringen vore eftersträvansvärt men anser inte att förslaget kommer bidra till att detta sker.

Eftersom förslaget innebär ett informationsstyrmedel som bara behöver upprättas en gång finns det inget i själva lagförslaget som kommer få en byggherre att göra jämförande analyser och förfinande av produkten – om den inte av egen vilja gör detta. Det kan den som vill göra redan idag och som beskrivs i promemorian sker detta inte till någon stor utsträckning, men då har heller lagförslaget ingen påverkan. Det är där en tydlig skillnad mot en ekonomisk kalkyl där det finns starka incitament för byggherren och entreprenören att ständigt hålla koll på kalkylen. Se ovan.

Vilka uppgifter som klimatdeklarationen ska innehålla

Promemorian lyfter fram att vissa tekniska uppgifter kan vara relevant så som periodiskt underhåll och tekniska livslängder för olika delar av byggnaden. Vi håller med och vill understryka att det är viktigt att denna information inkluderas i deklarationerna.

Klimatdeklarationerna behöver, förutom förmedla information om byggnaders klimatavtryck, även möjliggöra förmedlande av information som indirekt möjliggör minskat avtryck i form av exempelvis livslängd och demonterbarhet för byggdelar, andelar av återvunnen råvara, återbruk av produkter eller komponenter, biogen kolinlagring, nettoöverskott av lokalproducerad el/värme och lösningar för delandekonomi. En sådan del av klimatdeklarationen (Carbon Handprint) möjliggör en

marknadsdriven utveckling av cirkulär ekonomi inom byggsektorn och görs med fördel till en frivillig del av deklARATIONEN.

Mått på klimatpåverkan

Beräkningar bör göras både på m² Atemp och bruttoarea BTA för byggnaden så att konstruktioner med långtgående energieffektiviseringar t.ex. passivhus inte missgynnas p.g.a. klimatskärmens tjocklek. Det är också nödvändigt att kunna jämföra flerbostadshus med och utan garage. Redovisning bör därför göras med mörk respektive ljus BTA. Garage påverkar utsläppen av växthusgaser påtagligt. Anledningen till att det är viktigt att kunna jämföra byggnaders klimatkalkyler med varandra (och inte bara kalkyler för samma byggnad med olika materialval) är för att den frivilliga ambitionsnivån att "gå före" ska bli möjlig att stimulera. För att kunna "gå före" är det viktigt att det då kan jämföras och redovisas på ett sådant sätt.

Vilka delar av en byggnads livscykel som ska ingå

Vi tillstyrker förslaget att klimatdeklarationerna enbart ska omfatta byggskedet. Däremot är det viktigt att även framåt fokusera på en låg klimatpåverkan under driftsskedet så att vi inte riskerar suboptimeringar. Huruvida även driftsskedet bör ingå i själva klimatdeklarationen måste utredas nogsamt innan det eventuellt kan införas i deklARATIONERNA.

Undantag från kravet på klimatdeklaration

Vi anser att avgränsningen av vilka byggnader som ska ha klimatdeklaration är för snäv. Alla undantag riskerar att undergräva drivkraften för omställningen inom de undantagna segmenten och därmed medföra att omställningen tappar takt – tid vi inte har med tanke på uppsatta klimatambitioner.

Vi ifrågasätter rimligheten i att tillfälliga byggnader ska undantas krav på klimatdeklaration. I dessa fall lär produktionsfasen stå för i princip all klimatpåverkan eftersom driftsfasen blir så kort. Om de tillfälliga byggnaderna är modulbyggnader, som t ex baracker, bör de å andra sidan vara lätta att genomföra en klimatdeklaration på då alla moduler är likadana och kalkylen kan användas för nästa tillfälliga uppförda byggnad. Arbetet för en sådan blir då minimalt.

Vi ifrågasätter även att industrianläggningar och verkstäder ska undantas från kravet. Eftersom kravet inte innebär någon specifik nivå ser vi ingen anledning till att de ska undantas. Vi anser att förslaget bör utvidgas till att omfatta även ombyggnad. En stor del av klimatpåverkan under byggskedet finns även vid ombyggnad, särskilt för ombyggnad till ny användning, exempelvis från kontor till bostäder, och förslaget bör därför utvidgas till att omfatta även ombyggnad.

Förslaget gäller uppförande av nya byggnader men dagens byggande handlar mycket om förtätning och då rivs ibland byggnader för att ge plats åt nya. Förslaget bör därför ses över så att rivning av befintlig byggnad inkluderas i klimatdeklarationen. Om rivning inte deklarerar riskerar vi att få en falsk bild av låg klimatpåverkan från projekt där befintliga byggnader – med stor inbyggd klimatpåverkan – rivs för att ge plats åt nya.

Vilka delar av byggnaden som ska ingå i deklARATIONEN

Klimatdeklarationen bör även omfatta markarbeten, grundläggning och installationer.

Markarbeten och grundläggning är platsspecifikt och kan utgöra en stor del av den totala påverkan. Där kan man göra stor skillnad är det gäller klimatpåverkan, beroende på vad man väljer för metoder och arbetssätt.

Installationerna utgör en stor del av klimatpåverkan, även om den inte är lika stor som de delar som föreslås ingå. Installationernas påverkan kan uppgå till ca 20-30 % vilket är en betydande påverkan. Att inte redan från början ta med installationer kommer försvåra möjligheten att nå de nationella målen inom utsatt tid.

Vilken typ av data som ska ligga till grund för beräkningen i deklARATIONEN

För att uppmuntra användning av specifika data, som skapar en tydligare styrning mot bättre materialval än vad generiska data gör, bör generiska data som får användas vara konservativa, dvs. inte riskera att vara för optimistiska avseende klimatpåverkan. Det skulle medföra en ökad driftkraft mot att använda specifika data, vilket gynnar både datakvaliteten och drivkraften på marknaden att utveckla byggprodukter och byggmaterial med minskad klimatpåverkan.

Tillsyn

Det kommer bli viktigt med Boverkets tillsyn av klimatdeklarationerna för att säkra kvaliteten - både att alla delar är medtagna och att rätt värden är använda. Denna tillsyn behöver bli regelmässig för att inte missgynna dem som följer regelverket. För att ytterligare höja kvaliteten vore det att föredra med en tredjepartsgranskning av deklARATIONEN. På så sätt kan kvaliteten på en utförd klimatdeklaration konkurrensutsättas och användas i marknadsföringssyfte och därmed skapa en marknadsdriven utveckling (av minskat klimatavtryck). Detta blir särskilt viktig vid införandet av gränsvärden.

Kostnader och andra konsekvenser

Mycket i förslaget är bra och genomarbetat. Förslaget bygger dock mycket på att om alla bara ser siffrorna så kommer man bete sig annorlunda. Mycket i dagens byggprocess är komplext och motstridigt. Vi har tydliga regelverk och betydligt större kunskap i branschen om minskad energianvändning - men ändå görs det inte i många fall. Det optimeras på investeringskostnad alt en kort "livscykelkalkyl".

Konsekvenser för företag

Beträffande Boverkets kostnadskalkyl för att ta fram deklARATIONEN är vi tveksamma till er låga siffra. Sannolikt har ni inte kalkylerat med byggherrekostnaderna. Någon ska ju ta fram underlaget till konsulten. Boverket måste se över kalkylen som sannolikt är betydligt högre. Vidare ser det i sammanhanget märkligt ut att det blir dyrare att ta fram kalkyl för småhus.

Det ska inte var skillnad i vilken ambition byggherren har. Alla måste ta med samma byggnadsdelar. Byggnadsdelar som ska ingå i klimatdeklARATIONEN behöver därför preciseras av Boverket så att det är tydlig framgår vilka byggnadsdelar som ska ingå. Boverket behöver även se över vilka uppgifter som byggherren lämnar så det går att kontrollera ingenting är utelämnat.

Med vänlig hälsning

Tyréns AB

Per Löfgren
Hållbarhetschef

Per.Lofgren@tyrens.se
010 451 95 50